

‘Nõmme maja’ Inspiratsiooni keskus a centre of inspiration

visioon

Sissejuhatus

Inimesed on oma olemuselt sotsiaalsed – nad elavad koos, töötavad koos, õpivad koos ja teineteiselt ning veedavad aega koos. Paljud inimesed on mitmesuguste kogukondade liikmed, näiteks tööl, naabruskonnas (kodukohas) või veetes vaba aega. Meie ühiskond koosneb erinevatest kogukondadest. Tugevas ühiskonnas vastutavad kogukondade eest rasketel ja kergetel aegadel selle liikmed ja võtavad ette samme või tegevusi, kui seda vaja on.

Külades ja teistes väikestes kohtades on naabri aitamine elu igapäevane osa. Kui naabri abistamiseks on vaja palju käsi, on inimesed kohal.

Seal, kus palju inimesi koos elab, pole üksteise eest hoolitsemine, üksteise märkamine ja naabri aitamine nii enesestmõistetav (igapäevane). Inimesed veedavad aega oma sõpruskonnas ja naabreid tuntakse vähe. Inimeste võimalused suhtlemiseks (sotsiaalsuseks) ja suhete stabiilsus vähenevad ning inimene tunneb end üksikuna (heitununa). Riigilt ja kohalikul omavalitsuselt oodatakse nii järjest enamate ülesannete ülevõtmist. Mõnda aega tundub see hea, kuid mitte igavesti. Kui riigi või asula suutlikkus pakkuda hoolt ja abi on jõudnud oma piirini, kus uusi ülesandeid enam üle võtta pole võimalik, tajuvad inimesed oma elu- ja töökeskkonda ebatavalisena ning elukohad hakkavad kaotama jõudu (elujõudu). Ühiskonna sidusus langeb allapoole kriitilist piiri, väheneb inimressursi kasutamise efektiivsus ning suur osa inimestest jääb väärtuste loomisest kõrvale. Ja kui majanduses on halvad ajad ning töötus kasvab, ei oska inimesed enam kas enda või üksteise eest hoolitseda. Riik ja kohalik valitsus ei suuda enam võtta üle kõigi inimeste probleemide lahendamist.

Loova Nõmme Missioon

Loova Nõmme Ühendusse on kogunenud Nõmmel elavad inimesed, et peatada inimeste individualism ning muuta olukorda naabrus- ja kogukonnas. Nõmme on ajapikku muutunud “magamiskohaks”, pakkudes vähestele sealsetele inimestele inspiratsiooni kogukonna kaasamiseks ja kogukonnana tegutsemiseks, et edendada elu oma kodupiirkonnas.

Loova Nõmme missioon on algatada ja inspireerida tegevusi Nõmmel, mis muudaksid inimesi osavõtlikumaks oma elukeskkonna suhtes, ärgitaks loovat mõtlemist ja edendaks kogukonna elu. Loova Nõmme peamiseks eesmärkideks on:

- toetada kohaliku elu- ja töökeskkonna turvalisust läbi inimeste loomupärase koostöövõime, koostöötahte ja kogukondliku ühtsuse;

- tekitada keskkond kus oleks võimalik aidata inimestel loovuse väärtustamise ja -majandamise abil genereerida ideid ja tegevusi, mis vähendaksid nende sõltuvust riigi ja kohaliku omavalitsuse abist;
- kogukondliku koostöö, (vaba)hariduse ja perekondliku kasvatuse kaudu väärtustada rahvusliku (põhjamaise) päritoluga eetilisi väärtusi, traditsioonilist loodussuhet, loomulikku elustiili moodsa elulaadi ja sotsialiseerimisprotsessi osana.

Loova Nõmme ideed, arusaamad ja ettevõtmised on saanud kohalikelt elanikelt esimesed soojad vastuvõttud.

Inimeste hulk, kes väljendavad vajadust muuta olukorda Nõmmel, kasvab. On aeg teha inimeste soovid ning kujutelmad tulevikust selgemaks. Esimene samm sel teel on üles kirjutada tuleviku kirjeldus. Visioon, ettekujutus tulevikust, ühendab inimeste pingutusi ja on pinnaks otsustuste tegemisel. Veelgi - visioon heidab valgust sellele, mida kohalik kogukond soovib ja kuidas selles valguses maksumaksja raha oleks otstarbekas kulutada.

Nõmme Maja

Eesmärgiks on luua jätkusuutliku ühiskonna mudelil põhinev maja, Nõmme Maja. Maja loob soodsa pinna Nõmmel elavatele inimestele - peredele, seltsidele jne. Koht kogukonna ühistegevuseks ja sotsiaalseks sidususeks, kus leitakse võimalusi kodupiirkonna arenguprojektidele, korraldatakse üritusi ja luuakse traditsioone.

Nõmme Maja on koht, kus kogukond saab alata tegevusi ja neid ka ellu viia. See maja on inspiratsioonikeskus, arutelude ja ideede väljendamise koht, kaasamõtlemise ja tegijate leidmise koht, ettevõtmiste läbiviimise ja ettevõtlikkuse harjutamise koht. Samas toimib Nõmme Maja seltsimajana, kus saab korraldada üritusi, kursuseid, töötubasid, näituseid, tähistada sündmusi ja viia läbi pereüritusi. Koht, kus eri põlvkondade inimesed jagavad oma teadmisi ja oskusi, andes edasi väärtusi, mida koolis ei ole võimalik omandada. Ühiskonna aluseks olev tugev perekond on ka meie, Ühenduse Loov Nõmme jaoks keskteema.

Nõmme Maja kasutamise vorm on mittetulunduslik ja suunatud kogukonnale. Kogukonnateenus on mittemateriaalne väärtus, mis aitab kaasa kogukonna arengule ja töökohtade loomisele piirkonnas. Kasutades teenuse ja toote pakkumisel kogukonna tuge ja Nõmme Maja näol loodud soodsamaid eeltingimusi, on võimalik pakkuda odavamalt ja piirkonda arvestavamalt ettevõtlusväljundit. Kasutades ära kogukonna informeeritust (kaasamist idee genereerimisse) ja lülitamist loomisprotsessi kujuneb teenuse või toote olemus ja hind kogu- ja piirkonna tarbijat arvestavam.

Kogukonnateenused on tihti sotsiaalse iseloomuga. Üha enam praktiseerub Eestis avalike teenuste üleandmine kolmandale sektorile ning just sotsiaalse ja kultuurilise iseloomuga teenused on sobivad piirkonnas paiknevatele seltsidele, kelle prioriteediks on kaasa aidata üldisele arengule piirkonnas. Seltsidele, kes läbi omavahelise koostöö ja koostöö kogukonnaga kujundavad välja asumitevahelise võrgustiku ja loovad seeläbi võimalused pakkuda piirkonna huve arvestavaid kogukonnateenuseid. Ühine eesmärk on anda aktiivsele kodanikule väljund, mille tulemusena suureneb huvi ja tahtmine väärtustada oma kodupiirkonda ja sellesse rohkem panustada.

Ka on multifunktsionaalses keskses võimalik pakkuda teenuseid, mida kogukond paratamatult vajab. Miks mitte tuua Nõmme Majja lisaks ka ehitus- ja renoveerimisalane nõustamine, projektide kirjutamise, juhtimise ja nõustamise teenus, saunateenus, perearsti teenus. Rentida ruume kokkutulekute ja ürituste korraldamiseks; pakkuda kooliekskursioonidele majutusteenust; jõulumaa, juuksur, kingsepp jne. Lisaks on majas koht

piirkondlikul infokeskusel, internetikeskusel, (avatud) muuseumil, raamatukogul-lugemistoal, taaskasutuskeskusel jne.

Ühendus Loov Nõmme on alustanud piirkonna kaardistamisega, et välja selgitada Nõmmel elavate inimeste tegelikke teenustevajadusi ja -soove. Oleme veendunud, et loodav Nõmme Maja oma multifunktsionaalsuses, olles nii seltsimaja, elulaadikeskus kui ka kogukonnateenuse pakkuja, on vajalik ja jätkusuutlik. Luues piirkonna elanikele võimalusi realiseerida end läbi loovuse (kunsti ja kultuuri), ettevõtluse, avatud suhtluse, ühistegemiste ja õppimise, saab omavalitsus (riik) siin maksumaksja raha maksumaksja arenguks suunates vastu riigi- ja kohaliku omavalitsuse abist sõltuvate inimeste arvu vähenemise.

Lisaks tervemad ja täisväärtuslikumad ühiskonna liikmed. Kaasamine ja partnerlus mõjuvad inimeste enesetundele tervendavalt, kuna inimese tervis on otseses sõltuvuses tema vaimsest tasakaalust ja võimekusest ning võimaluse olemasolust realiseerida oma võimeid ja andeid (teadmisi, oskusi, ideid, sotsiaalsust). Ka (majanduslikke) raskusi tajutakse kergematena olukorras, kus on olemas sotsiaalne toetus ning võimalus oma olukorda selgitada ja argumenteerida.

Vajaminevad ruumid:

Nõmme Majas on kohad järgnevalt:

- Kohtumiste ja koosolekute ruumid;
- Töötubade ja koostegevuse läbiviimise ruumid;
- Ettevõtluse harjutamise ruumid;
- Kauplus/turg (Nõmme Maja ja teiste Nõmme ettevõtjate toodangu müügikoht);
- Nõmme Maja tegevusi toetava meeskonna (tugimeeskonna) ruumid.

Nõmme Majas on vähemalt üks suur ruum, *saal*, mis võimaldab läbi viia suuremaid kogukondlikke üritusi, kus on võimalik näidata kino ja teatrit, pakkuda erinevaid kontserdielamusi, eksponeerida kunsti ja kultuuri. Saali on ideaalis võimalik lihtsate teisaldate vaheseintega jaotada väiksemateks koosoleku- ja seminariruumideks, mis on vajalikud kogukondlike tegevuste läbiviimiseks, kuid ka ettevõtlust alustavatele inimestele või organisatsioonidele koosolekute jaoks.

Ettevõtluse harjutamise ruumid - töökohad, stuudiod, (avatud) ateljeed: inimestel, kes siia tulevad, on ettevõtluse idee, mida nad soovivad proovida ja ellu viia. Neile pole selge, kas nende ideed on võimalik ellu viia või kas nad on piisavalt oskajad selle teostamiseks. Enne alustamist koostavad nad lihtsa äriplaani, milles on kirjas ärimudel ning esimese tegevusaasta ennustatavad rahavood. Nõmme Majja ei sobi koheselt suuri investeeringuid nõudvad tegevused. Äriplaan peaks jääma väga lihtsa ja väga keerulise (st. panga nõuetele vastava) äriplaani vahele. Ettevõtjate abistamiseks kutsutakse Nõmme Majja kogenud ettevõtjaid, eksperte ja mentoreid oma kogemusi ja nõu jagama nii äriplaani kirjutamiseks kui ettevõtluse harjutamiseks.

Ettevõtluse harjutamise võimalus Nõmme Majas loob suurepärase praktikakohad õpilastele ja üliõpilastele, kes õpivad ettevõtlust. Samuti on need kohad, kus on võimalik kaasata ja toetada (noori) töötuid tööharjutuse vormis omandama praktilisi teadmisi ja kogemusi, et neile avaneksid suuremad võimalused osaleda tööturul või alustada väikeettevõtlusega. Ka on läbi Nõmme Maja võimalik taotleda sihtotstarbelisi vahendeid toetamiseks (kooli-) noorte tööotsinguid ja oma koha leidmist ühiskonnas. Nii luuakse pinnas, kus noortel on kergem leida üles oma talent ning läbi kogukondlike ühistegemiste ja väljaõppe toetamise realiseerida omandatud oskusi ja kogemusi.

Nõmme Majas on kümme ettevõtlusega harjutamise ruumi, mis on jagatud ettevõtlikke ja ettevõtlusega alustajate vahel.

Ettevõtlikud on need, kes ei ole veel alustanud oma äri, kuid saavad oma tegevust tutvustada läbi Nõmme Maja organisatsiooni. Ruume saavad nad kasutada kuni kuus kuud. Ettevõtlusega alustajad on need, kes on asutanud oma äriühingu või mittetulundusühingu ning ruume saavad nad kasutada kuni kaks aastat.

Prooviajad annavad vastuse, kas ettevõtmisel on elujõudu ja kuidas jätkata.

Töötoad: siin leiavad aset tegevused, mis toetavad elukestvat õpet ja mahuvad nimetuse alla “teeme midagi koos ja see on tore”. Tegevused on enamasti sellised, mis toovad Nõmme inimesi kokku. Inimesed teistest piirkondadest on samuti teretunud, kuid nad pole töötubade peamine sihtrühm. Töötoad pakuvad katust ja sooja ruumi, laudu- toole, elementaarseid kantseleitarbeid. Ei midagi enamat. Näiteks, kui rühm inimesi soovib osaleda rahvateatris ja harjutada etenduseks, muretseb rahvateater kostüümid ja lavakujunduse ning teised kujundusvahendid nii harjutamiseks kui etenduse jaoks.

Nõmme Maja töötoad ei ole mõeldud ainult täiskasvanutele vaid ka lastele, peredele ja eakatele inimestele. Seal luuakse võimalused (vaba-) hariduseks, mis on suunatud inimese loovuse ja õppimisvõime arendamiseks ning väljundid eneseteostuseks. Oma püüdluste ja eesmärkide realiseerimisega luuakse võimalused arendada ja säilitada varasest lapseast kuni kõrge vanuseni õppimisvõime, probleemide nägemise, -analüüsi- ja -lahendamise oskuste kujunemine.

Köök (söögituba): on kasutamiseks Nõmme Maja liikmetele.

Köögis on:

- kraanikauss ja soe ning külm vesi;
- toolid ja lauad;
- pliit, ahi, külmkapp jms., koos toidu valmistamiseks ja serveerimiseks vajamineva inventariga.

Köögis saab teha koos süüa ja läbi viia üritusi, koosolekuid, töötubasid. Köök (ka töötoana) on loodud kõigi tegevuste tarvis, kus on vajalik vee ja pliidi olemasolu (tegevused alates toidu valmistamisest lõpetades näiteks- seebiteoga), samuti saab sealt vett teistes töötubades läbi viidavate tegevuste jaoks.

Näiteks teevad inimesed töötoa “minu vanaema õunakook”. Osalejad võtavad kaasa koogi valmistamiseks vajalikud ained ning enne lahkumist koristavad köögi.

Pikema eesmärgina on kavas rajada tunnustatud kogukonnaköök koos nõutava hoiustamisruumiga, mis on viidud vastavusse Veterinaar- ja Toiduameti nõuetega koos väiketöötajatele esitatavate nõuetekohase tunnustamisega.

Köögis saab muuhulgas tegeleda tootearendusega, sest tunnustatud ühisköök loob lisaks head eeldused kogukonna liikmete omavaheliseks koostööks ning aitab ergutada väikeettevõtlust/ettevõtlikkust ja luua töökohti piirkonnas.

Kauplus/turg: Nõmme Maja kauplus on eelkõige koht, kus leiavad väljundi samas majas tegutsevad ettevõtlikud ja ettevõtlusega alustajad, et realiseerida oma kaupa ja toodet. Samuti on kauplus koht, kus kõik Nõmme ettevõtlikud ja ettevõtjad saavad lisavõimaluse pakkuda piirkonnale ja kogukonnale omast ja vajalikku toodet.

Kaupluse juurde kuulub e- pood, mille abil luuakse täiendav kanal oma toote või teenuse reklaamiks ja turustamiseks. E- pood algatatakse ja töötab kogukonna kaasamisele ning ühitegevusele tuginedes.

Nõmme Maja Kohvik: kohvik meelitab Nõmme elanikke majja tulema, sobib hästi informaalseteks kohtumisteks ja heade mõtete arutamiseks. Kohvik on üks osa Nõmme Maja avatud uste poliitikast ja kohvikukülastest võivad tulevikus saada Nõmme Maja liikmed.

Kohviku idee seisneb hea ja lihtsa toidu ühises nautimises olles vahend kogukonnatunde tekitamises, sest kogukonna kujunemiseks on väga oluline tekitada sobiv füüsiline keskkond. Alles siis on võimalik leida side sotsiaalse ja füüsilise keskkonna vahel, et tekiks samastumine piirkonnaga ja seal elavate inimestega ning oleks võimalik kogukonnana luua sotsiaalset kapitali.

Hästi sobivad kohvikumiljöösse kirjandus- ja luuleõhtud, perehommikud, see on suurepärase koht kunsti eksponeerimiseks jne.

Nõmme Maja tugimeeskond:

Nõmme Maja liikmed hoolitsevad maja ja tegevuste eest ise, näiteks valmistavad enne oma üritust ruumid ette ja peale ürituse toimumist koristavad need. Ettevõtlikud ja ettevõtlusega alustajad hoolitsevad nende käsutusse antud ruumide eest, hoiavad neid puhtana ja töökorras.

Nõmme majas on üks palgaline ametikoht - majahaldur (maja peremees või - naine). Majahaldur avab ja sulgeb maja ukseid, administreerib ruumide kasutamist, aitab Nõmme Maja liikmetel tutvustada maja külalistele, hoolitseb kõikvõimalike haldus- ja hooldustööde eest ning hoiab silma peal maja ning selle ümbruse koristamisel.

Ettevõtlikud või ettevõtlusega alustajad soovivad tulevikus müüa oma teenust või toodet. Et seda teha tuleb inimesel oma tegevusi administreerida, organiseerida, ärimudelit kaaluda ja turundada, maksta makse ja hoolitseda raamatupidamise eest. Algaja vajab kõigis neis asjus nõu ja abi, et mitte murduda raskuste all. Selleks on Nõmme Majas vabatahtlikest, oma ala ekspertidest tugimeeskond.

Nõmme Maja suurus

Ruumi tüüp	keskmine ruutmeetrite arv	ruumide arv	ruutmeetrite summa
Saal	150 (mahutab kontserdisaalina 200 külastajat, tantsuõhtuna 150 külastajat)	1	150
Ettevõtluse harjutamise ruumid	35	10	350
Töötoad	35	4	140
Köök (söögituba)	40	1	40
Kauplus/turg	70	1	70
Nõmme Maja kohvik	70	1	70
Maja kontor (tugimeeskond)	15	2	30
Kokku			850

Lõppsõna. Maja kasutamine

Koos Nõmme inimestega, kogukonna ühistööna, luuakse Nõmme Majas uued suunad kodukoha arengu ja identiteedi jaoks. Samas ei tohi unustada, et kodukoha säilimiseks on vajalikud ennekõike kultuurilised mehhanismid, mis võimaldavad Eesti rahvusliku identiteedi ja kultuurilise kokkukuuluvuse püsimist ning tagavad Eesti rahvuskultuurile omaste väärtuste, traditsioonide, käitumismudelite ja elulaadi elementide edasikandumise põlvest põlve, samuti nende omaksvõtu Eesti uusasukate poolt.

Nõmme Maja ei ole võimalik alutada ja arendada majanduslikult tasuva äriprojektina, kuid pikemas perspektiivis peaksid ettevõtmiste sissetulekud katma osaliselt või täielikult tegevuse kulud. Nõmme Maja majandamiseks (vahendite hankimiseks) algatab ja teostab Nõmme Maja meeskond erinevatele fondidele (sihtasutustele) ja programmidele tuginevaid projektitöid kaasates kogenud eksperte, mentoreid, vabatahtlikke ning otsib ja väärtustab ettevõtjatest ja eraisikutest annetajaid.

Nõmme Maja loojate ja arendajate eesmärk on koondunud probleemide ennetusele, mis asendaks tänases Eestis domineerivat vajadust keskenduda tagajärgede likvideerimisele. Püsi- ja pehmete väärtuste põimimine kodanike teadvusse ja tegemistesse koos õlatunde tajumisega loob õnneliku ning jätkusuutliku kogukonna.

Autorid:

Ülle Mitt
Eve Saar

Mentorid:

Dirk Jan van Vierssen (Holland)
Ene Vinter- van Vierssen

Kasutatud materjalid:

- Eesti säästva arengu riilik strateegia "Säästev Eesti 21" ("SE21")
Välja andnud: Eesti Keskkonnaministeerium, Elektrooniliselt leitav: <http://www.envir.ee/2847>
Riigikogu kiitis strateegia heaks 14.septembril 2005 (RT I 27.09.2005, 50, 396)
- Hea Kodanik, EMSL
materjalid veebilehelt, Elektrooniliselt leitav: <http://www.ngo.ee>
- Eesti Külaliikumine Kodukant
materjalid veebilehelt, elektrooniliselt leitav: <http://www.kodukant.ee/>
- Projektitöö
Autor: Erki Korp, Tartu Ülikool 2003